

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Martini Bonacinae, Sacr. Theologiae, Ac I. V. D. Vticensis
Episcopi, Tractatus De Legitima Svmmi Pontificis
electione, iuxta Summorum Pontificum, praesertim
Gregorij XV. & Sanctiss. D. N. Urbani ...**

Bonacina, Martino

Lvgdvni, 1637

Qvæstio II. De pœna excommunicationis contra ambientes Papatum, aut
tractantes de electione Pontificis, ipso adhuc viuento.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10669

QVÆSTIO II.

*De pœna excommunicationis contra
ambientes Papatum, aut tractan-
tes de electione Pontificis, ipso
adhuc viuento.*

S V M M A R I V M.

- 1 *Refertur textus in quo ista excommunicatio
continetur.*
- 2 *Assignatur materia istius excommuni-
cationis.*
- 3 *Ambiens, seu procurans Papatum incurrit
excommunicationem, etiamsi id faciat vi-
uente Summo Pontifice.*
- 4 *Quid sit ambire, & utrum ambiens post mor-
tem Summi Pontificis ligetur excommuni-
catione, saltem si per simoniam procuret.*
- 5 *Electionem Summi Pontificis attentans ipso
viuente, seu inconsulto excommunicationem
incurrit.*
- 6 *Summi Pontificis electionem consulens, non
incurrit excommunicationem.*

7 *Assigna*

7 Assignatur subiectum istius excommunicationis.

EXPLICANDVM est primò, vtrum ista pœna edita sit contra ambientes Papatum; secundò, quænam sit istius excommunicationis materia; tertio, quòdnam sit subiectum; quartò, vtrum absolutio istius excommunicationis Summo Pontifici reseruata sit.

PRIMA PROPOSITIO.

1 **C**ONTRA ambientes Papatum, aut tractantes de electione futuri Pontificis, viuente adhuc Pontifice, eoque inconsulto, lata est excommunicatio ipso facto; cum enim ille qui absque consensu Principis, tractat de successore illius deligendo, reus sit criminis læsæ Maiestatis, ex Baldo *in l. quoniam liberi, C. de testibus*, iure merito Paulus I V. *in Bulla* 16. in ordine quæ incipit, *cum secundum Apostolum*, ad euitandum periculum captandæ mortis Summi Pontificis, & alia incommoda primo loco confirmat censuras, & pœnas quomodolibet latas, contra eos, qui Papatum ambiunt, & simoniam ea occasione committunt. Deinde tractantes de eligendo futuro Pontifice,

fice, inconsulto Pontifice viuento, non solum excommunicat, verum etiam priuat omnibus dignitatibus, officiis, fructibus, voce actiua, passiuā, inhabilesque ad ea omnia reddit, & infamiae notam iniungit. Rursus easdem censuras, & poenas extendit ad eos omnes qui consilium, auxilium, opem, vel fauorem praestant, aut alio quouis modo se immiscent, nisi hoc quamprimum poterunt per se commode, vel per alium reuelarint. Denique contra impugnantes hanc Bullam, excommunicationem ipso facto imponit, & contra ipsos tanquam Schismaticos, & Hæreticos inquiri mandat; hæc omnia prolixius exprimuntur in præcitata Pauli IV. Bulla.

SECUNDA PROPOSITIO.

- 2 **M**ateria istius excommunicationis sunt actiones in hac Bulla expressæ.
- 3 Prima actio est, ambire, seu procurare Papatum, præsertim si hac occasione, & eius causa simonia committatur; nam Paulus IV. confirmat censuras, & poenas à Pontificibus, & Conciliis impositas contra ambientes hoc pacto Papatum. Vna autem ex poenis est excommunicatio, vt patet ex tertia Bulla Iulij II. quæ incipit, *Cum tam Diuino, quàm humano iure*, vt explicauimus *de censuris in particulari, q. 7. punct. 1.*
- Hinc

Hinc sequitur eum, qui Papa viuento procurat, vel quodammodo subharrat suffragia Cardinalium, vt in futurum Papam eligatur, affici hac excommunicatione, quia dicitur ambire Papatum.

4 Sed modò dubium est primò, quid sit ambire Papatum. Respondeo idem esse, quod inordinata cupiditate Papatum quærere: ambitio enim ex S. Thom. 2. 2. *quæst.* 131. *art.* 1, & aliis DD. communiter est inordinata cupiditas honoris, & dignitatis, tunc autem cupiditas inordinata est, dum quæritur dignitas mediis illicitis, seu prohibitis, vt in nostro casu, in quo vetitum est procurare Papatum viuento Pontifice, ob periculum captandæ illius mortis; dicitur autem ambitus ab ambiendo, id est circumeundo, eo quod ambiens dignitatem, nunc istum, nunc illum adeat, vt dignitatem consequatur, & hoc dicitur crimen adfectati honoris, vetitum *in l. Iulia*, ambitus à Caïo Cesare Octauiano, teste Sueton.

5 Secundò dubium est, vtrum excommunicatio incurratur, tam ab eo qui Papatum ambit viuento Pontifice, quàm eo mortuo. Respondeo ambientem Papatum viuento Pontifice affici excommunicatione Pauli I V. ambientem verò post mortem Pontificis ligari excommunicatione Iulij I I. si Pa-

P

patum

226 *De Electione legitima*

patum ambiat, seu procuret per simoniam: nam Iulius II. in *Bulla 3.* quæ incipit, *Cum tam diuino*, excommunicationem tulit contra Cardinales, qui Sede vacante simoniacè eligunt, dando, promittendo, vel recipiendo: eadem *Bulla* recepta fuit in Concilio Lateranensi *sect. 5.* sub Leone X. cum excommunicatione contra simoniacè procurantes post mortem vnus Pontificis eligi in futurum Pontificem; vide Concilium Lateranense citatum supra *quæst. 2. §. unico.*

6 Tertiò dubium est, vtrum exoptans Papatum grauitèr peccet. Respondeo negatiuè per se loquendo, etiamsi appetat ob eximiam gradus dignitatem, & ob bona temporalia. Ratio est, tum quia ad hoc facit illud tritum sermone prouerbiū ex Apostolo desumptum, *qui Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat;* tum quia licitum est expetere, quod licitum est recipere, cū non magis peccaminosa sit intentio, quàm ipsum opus intentum, sed licitum est Papatum recipere; ergo etiam licitum est expetere; tum quia sequeretur infinitos Clericos, & Ecclesiasticos expetentes Ecclesiasticas dignitates, in statu damnationis persistere, quod arduum, & durum videtur.

Idem dicendum est de eo, qui Papatum
procu

procurat, modò actionem aliquam, in hac Bulla, vel in aliis constitutionibus, de quibus *suprà quest. 3.* & *infra in hoc puncto* prohibitam non exerceat.

Dixi *per se loquendo*, quia per accidens ratione alicuius circumstantiæ mortaliter peccaminosa culpa grauis incurri potest: actus enim malitiam sumit, non solum ab obiecto, & fine proximo, verum etiam à remoto, & à circumstantiis, vt docui *de peccatis.* vide S. Tho. 2.2. *quest. 185.* Valentiam 2.2. *quest. 185. art. 1. puncto 2. concl. 3.* Nauarr. *Miscellan. 37. & 38.* Platum *de Cardinal. dignit. cap. 28.* Scortiam *in selectas constit. Theorem. 178.* & alios, quos in simili retuli *de beneficiis.*

Hinc sequitur primò, eum qui Papatum appetit, vt consanguineos modo licito locupletare possit, non esse reum lethalis culpæ.

Secundò eum, qui se Pontificatu indignum nouit, grauiter peccare Papatum appetendo, sicut enim hic Papatum licitè recipere non potest, ita neque appetere, nisi fortè appetat sub conditione si dignus esset; actus enim desiderij, qui aliàs turpis esset, licitus efficitur, addita conditione, qua posita turpitude ab actu aufertur, vt probaui *de matrimonio, & de peccatis.*

7 Maior difficultas est, vtrum is qui se dignum

gnum credit, sed nonnullos alios digniores animaduertit, grauiter peccet optando se dignioribus præferri. Respondeo affirmatiuè iuxta probabiliorem sententiam. Ratio est, quia sicut Electores tenentur digniorem cæteris paribus eligere, & præferre, vt benè Nauarr. *Miscellan.* 38. & Platus *cap.* 31. ita alter optare non potest se dignioribus præferri, quoties certò nouit illos esse digniores; si verò certè non nouit, optare potest se aliis præferri, si Cardinalibus visus fuerit dignus, qui cæteris præferatur; tunc enim grauis peccati reus non est, cum alieno iudicio se submittat, vt patet ex dictis *de beneficiis*, dum loquerer de illo, qui ad concursum beneficij accedit, animaduertens alios esse digniores, & *de contractibus disp.* 1. *quest.* 1. *punct.* 1. *num.* 13.

Dices si hoc verum esset, sequeretur multos Pontifices lethalis culpæ reos esse, dum Pontificiam dignitatem acceptant, animaduertentes alios digniores prætermitti seque dignioribus præferri. Respondeo Pontifices posse in tali euentu conquiescere, seque eligentium conscientia remittere, & accommodare, cum fieri possit, vt suo iudicio decipiantur, nec in propria causa iudex quis esse valeat, & hæc de prima actione.

8 Secunda actio est, tractare, vel tentare de electione

electione futuri Pontificis, viuento adhuc & inconsulto Papa, & hoc verum est, siue fiat per se, siue per alium, siue fiat verbis, siue scriptis, siue nunciis; in textu enim dicitur, *qui per se, vel alios, nobis viuentibus, & inconsultis verbis, aut scriptis, aut nunciis cum aliquo de futuro Pontifice eligendo haectenus tractarunt, vel tentarunt, seu in posterum Romano Pontifice viuento, & inconsulto tractabunt, vel tentabunt*, vide Bald. in *l. quoniam liberi, C. de testibus*. Azorium 2. parte lib. 4. cap. 2. *quæst. 15*. Scortiam in *selectas constitut. theoremat. 180*.

Hinc sequitur primò, eos affici excommunicatione, qui conuenticulas faciunt, seu ex animo tractant, quo pacto se gerere debeant, vt talis in Papam eligatur, seu quam rationem inire debeant, vt Cardinales ad istum eligendum inducantur, postquam hic, qui modo viuit, è viuis decesserit, isti enim dicuntur tractare de futuro Pontifice eligendo, & rei sunt criminis læsæ-Maiestatis, ex Bald. *loco citato*; idem dic de eo, qui curat sibi fidem dari, seu promitti, quòd talem eliget. An autem hoc etiam vetitum sit in Bulla Greg. XV. constat *ex supradictis quæst. 1*.

Secundò eum non affici excommunicatione qui interrogatur, vel interrogat quisnam futurus sit successor huius Pontificis; hoc

enim non est tractare de futuro Pontifice eligendo, sed speculatiuè, & per cōiecturas loqui.

Tertiò eum vinculo huius censuræ non obstringi, qui affirmat talem Cardinalem ex cultum, & ornatum esse iis qualitatibus, quæ Pontifici inesse debent, hoc enim non est agere de futuri Pontificis electione, sed de iis qui digni sunt, & eligi possunt; illud enim ad praxim pertinet, hoc ad speculationem, seu simplicem narrationem.

9 Tertia actio est auxilium, consilium, operam, fauorem, promissionem verbis, vel scriptis, re, vel factò, aut alio quòuis modo directè, vel indirectè, principaliter, vel incidenter præstare, complices esse, seu quauis ratione se immiscere circa electionem futuri Pontificis Papa adhuc viuente, & inconsulto; nisi fortè id, quamprimum commodè poterunt, reuelauerint Papæ pro tempore existenti, aut alteri ad hoc deputato; ista actio pluribus verbis exprimitur in præcitata Bulla, ibi, *Quòdque similes sententias censuras, & pœnas respectiuè incurrerint, & incurrant ipso iure, & factò, ac sine alicuius sententia prolatione, omnes & singuli etiam, ut præmittatur qualificati, & dignitatibus huiusmodi præditi, cuiusuis sexus, & ordinis existant, qui per se, vel alium, seu alios à die nostræ ad Summi Apostolatus apicem assumptionis, vsque in hanc*
diem

diem in præmissis, aut eorum aliquo quoduis auxili-
 um, consilium, vel fauorem, seu operã, verbis, vel
 scriptis, aut re, vel factò, seu promissione, pollicita-
 tione, suafione, vel his omnibus insimul, aut quouis
 alio modo, directè, vel indirectè, principaliter, vel
 incidentaliter præstiterint, seu in futurum quoties
 etiam successorum nostrorum Romanorum Pontifi-
 cum tempore præstabunt, aut in præmissis mediato-
 res, proxenetae, Nunciij, Mandatarij, Procuratores,
 seu Trapezite fuerunt, vel in posterum, vt præfer-
 tur: erunt seu aliàs se in præmissis quouis modo in-
 tromiserint, vel immiscuerint, seu in posterum,
 etiam tempore successorum huiusmodi habebunt,
 nisi ea nobis, aut successoribus nostris quorum tem-
 pore id continget, vel alteri cui id per nos, vel suc-
 cessores prædictos commissum fuerit, per se, vel
 alium, seu alios cumprimùm commodè potuerunt,
 reuelarint, etiamsi in præmissis aliquod aliud au-
 xilium, consilium, vel fauorem, &c.

10 Sed modò dubium est primò, vtrum qui
 alteri consilium dat, vt agat de electione Sum-
 mi Pontificis, statim in excommunicationem
 incidat. Respondeo negatiuè, quia hæc est
 actio accessoria, vt patet ex illis verbis, *in præ-*
missis, aut eorum aliquo quoduis auxili- um, con-
silium, vel fauorem, &c. ob actionem autem ac-
 cessoriam non incurritur excōmunicatio non-
 dum posita actione principaliter prohibita.

Addo neque in excommunicationem incidere, statim ac secuta est actio principalis, sed quando commodè potuit admonere Pontificem, vel alium ad hoc deputatum, & non admonuit, censura enim non est imposita absolute, ob actiones accessorias, sed sub hac conditione, nisi hoc reuelauerint, cumprimùm commodè potuerint, vide quæ in simili dixi *de excommunicatione*, quæ ob duellum contrahitur *puncto 50. disp. 2. quest. 2. de censuris in particulari.*

II Quarta actio est, impugnare istam constitutionem dicendo esse iniustam, inuolidam in totum, vel in partem, sic enim in dicta Bulla decernitur, §. 5.

TERTIA PROPOSITIO.

12 **S**Vbiectum istius excommunicationis sunt omnes, & singuli tam masculi, quàm foeminae, tam Laici, quàm Ecclesiastici, etiamsi Regia, vel Imperiali dignitate fulgeant, nam Paulus IV. hos omnes apertissimis verbis exprimit, & comprehendit *in §. 2. vers. Nec non quoscunque, &c.*

An autem præfati delinquentes alias pœnas in eadem Bulla sancitas statim incurrant, constat ex dictis *de legibus*, vbi regulas generales tradidi.

Q V A R

QVARTA PROPOSITIO.

Absolutio istius excommunicationis Summo Pontifici reseruata est ; nam Paulus in præcitata Bulla, sic ait, & ab excommunicatione, & maledictione huiusmodi, per alium, quàm per nos, & Romanum Pontificem pro tempore existentem, præterquam in mortis articulo, absolui non possint.

QVÆSTIO III.

De excommunicatione contra Dominos temporales, & Officiales Ciuitatis in qua electio Summi Pontificis facienda est.

S V M M A R I V M.

- 1 *Domini temporales non seruantes præscripta Sede Apostolica vacante ligantur excommunicatione.*
- 2 *Enumerantur ea quæ seruanda sunt à Dominis temporalibus Sede vacante.*
- 3 *Aassignatur materia istius excommunicationis.*

P

5

4 *Aassigna*